

Arvoisa hyvinvointialueen päättäjä,

Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPer ry haluaa tuoda esiin vakavan huolen ikääntyneiden palveluiden henkilöstörakenteen muutoksista, erityisesti lähihoitajien nimikkeiden muuttamisesta hoiva-avustajiksi. Olemme havainneet joidenkin hyvinvointialueiden kaavailevan talouden tasapainottamissuunnitelmissaan säästöjen etsimistä henkilöstön osaamis- ja koulutustason laskemisen avulla. Tämä ratkaisu ei ole oikea keino talouden tasapainottamiseen, sillä se tulee lisäämään korjaavia kustannuksia ja heikentämään palveluiden laatua entisestään. Suunniteltu säästötoimi tulee siis muuttumaan lisäkustannukseksi.

1. Palvelun laatu ja asiakasturvallisuus vaarantuvat

Ikääntyneiden ympärivuorokautisen palveluasumisen asiakasryhmä on entistä vaativampi. Koulutustason lasku tarkoittaa, että saattohoito, hoidon arviointi ja vaativat hoitotoimenpiteet jäävät ilman tarvittavaa osaamista. Hoiva-avustajat eivät voi vastata lääkehoidosta, eivätkä toimia omahoitajina tai ohjata opiskelijoita. Tämä heikentää asiakasturvallisuutta ja lisää riskiä hoitovirheisiin, joiden korjaaminen on kallista.

Ikäihmisten ympärivuorokautisen palveluasumisen henkilöstön vähimmäismitoitusta laskettiin tämän vuoden alussa ja samalla ikääntyneiden palveluissa toteutetaan rakenteellisia muutoksia. Tämä tarkoittaa kaikkein raskashoitoisimpien laitoshoitopaikkojen sulkemista ja yhteisöllisen asumisen lisäämistä. Ympärivuorokautisen palveluasumisen piiriin jää yhä vaativampi asiakasryhmä. Jos tähän lisätään vielä henkilöstön ammattitaitovaatimusten laskeminen, syntyy yhtälö, joka ei takaa lakien vaatimaa laadukasta palvelua ja asiakasturvallisuutta.

2. Korjaavat kustannukset kasvavat merkittävästi

- Sosiaali- ja terveysministeriön mukaan hoitovirheiden korjaaminen maksaa Suomessa yli **miljardi euroa vuodessa**. Yksittäisen hyvinvointialueen kustannukset voivat olla **12–95 miljoonaa euroa** vuodessa. Arviolta joka kymmenes hoitojakso sisältää haattatapahtuman, joista **40–70 % olisi ehkäistävässä ennalta**.
- Painehaavojen hoidon kustannukset ovat arviolta **noin 200 miljoonaa euroa vuodessa**. Painehaavoja on tutkimusten mukaan jopa 5 – 15 %:lla kotihoidossa, hoitolaitoksissa ja sairaaloissa olevista potilaista. Koulutuksella ja ennaltaehkäisyllä voidaan merkittävästi vähentää painehaavojen ilmaantuvuutta.
- Heikko osaaminen johtaa turhiin sairaalasiirtoihin, hoitovirheisiin ja heikentyneeseen potilasturvallisuuteen.

3. Työhyvinvointi ja henkilöstön saatavuus heikkenevät

Ammattihenkilöiden vähentäminen vaikuttaa negatiivisesti lähihoitajien työssä jaksamiseen ja alan vetovoimaan. Työvuorosuunnittelu vaikeutuu ja henkilöstön sairauspoissaolot lisääntyvät, mikä kasvattaa epäsuoria kustannuksia.

4. Tutkimusnäyttö ja asiantuntijasuositukset

- THL:n mukaan henkilöstön osaaminen on keskeinen tekijä hoidon laadussa. Erityisosaamisen puute esimerkiksi muistisairaiden, päihdeongelmaisten tai saattohoitoa tarvitsevien hoidossa lisää kustannuksia ja potilaiden kärsimystä.
- Asiakas- ja potilasturvallisuusstrategian väliarviointi 2024 korostaa, että henkilöstön osaamisen varmistaminen on keskeinen edellytys laadukkaille ja turvallisille ikääntyneiden palveluille. Osaamisen puutteet lisäävät riskiä virheisiin, jotka aiheuttavat merkittäviä lisäkustannuksia hyvinvointialueille.

Yhteenveto

Lähihoitajien nimikkeiden muuttaminen hoiva-avustajiksi ei ole järkevää eikä taloudellisesti perusteltua. Koulutustason ja osaamisen ylläpitäminen on avain asiakasturvallisuuteen sekä kustannusten hallintaan. Vastuullinen työnantaja ja päättäjä huolehtii siitä, että hoitotyössä on riittävästi koulutettua ammattihenkilöstöä.

Pyydämme, että hyvinvointialueiden päätöksenteossa huomioidaan nämä tutkimusnäytöt ja asiantuntijasuositukset. Lyhytnäköiset säästöt henkilöstön koulutustasossa johtavat pitkällä aikavälillä merkittäviin lisäkustannuksiin ja heikentävät ikääntyneiden palveluiden laatua.

Kunnioittavasti,

Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPer ry